
Wie leverden nog meer aan Irak?

Het VN-rapport *Full Final and Complete Disclosure for the Iraqi past chemical program* FFCD, waarin het chemische wapenprogramma van Irak wordt ontleed, noemt niet alleen Frans van Anraat als leverancier van grondstoffen voor mosterd- en zenuwgassen in de jaren tachtig. Zestig procent van alle grondstoffen voor mosterdgas en bijna de helft van de grondstoffen voor de zenuwgassen die zijn gebruikt in de grootste gifgasoorlog sinds de Eerste Wereldoorlog (1914-1918), namelijk die tussen Irak en Iran (1980-1988), werden geleverd door de Nederlandse bedrijven Melchemie Holland bv, KBS en De Monchy International bv of bedrijven onder Nederlandse leiding van Frans van Anraat. Alle ontkennen ten stelligste hun aandeel in die handel.¹

Het FFCD-onderzoek stelt bijvoorbeeld het Arnhemse bedrijf Melchemie Holland bv verantwoordelijk voor de levering van 100 ton SOCL₂. Deze thionylchloride kan gebruikt worden als pesticide, maar ook als sleutelvoorloper van het blaartrekkende mosterdgas. Een Letter of Credit uit 1982 met het nummer 82/3/1015 dient als betalingsgarantie voor de firma die handelt in meststoffen, agrarische bestrijdingsmiddelen, en chemische en farmaceutische producten. Melchemie levert kwaliteit, want de Irakezen bestellen het jaar daarop, in 1983, maar liefst 750 ton SOCL₂. En in maart 1984 ondertekent Melchemie een flinke order met het State Establishment for Pesticide Production SEPP. Er

bestaat een directe relatie tussen SEPP en het gifgascomplex Muthanna State Establishment MSE. Dr. Al-Ani is directeur van de SEPP, maar van 1981 tot 1991 ook hoofd planning van MSE. Directeur van MSE van 1981 tot 1987 is generaal Nazar Attar, die tevens general-manager van SEPP is.

SEPP bestelt acht grondstoffen bij Melchemie, waarvan er zes 'dual use' zijn; grondstoffen die zowel een civiel als een militair doel kunnen hebben, namelijk bij de productie van mosterdgas, tabun en sarin. Op de bestellijst staan ook 1000 ton thionylchloride SOCl_2 , 20 ton potassium fluoride KFHF , 5 ton hydrogenfluoride HF , 60 ton fosforoxychloride POCl_3 en 150 ton isopropyl alcohol $\text{CH}_3\text{CHOHCH}_3$.

Als SEPP op 19 april 1984 de order bevestigt, blijkt dat POCl_3 juist die dag op de Nederlandse lijst van verboden exportproducten is komen te staan. De export-manager van Melchemie antwoordt in een telex aan SEPP op 2 juli 1984: 'Het is u ongetwijfeld bekend dat de gevraagde producten onderworpen zijn aan geldende exportvergunningen. Dit verklaart de ongebruikelijke vertraging in het beantwoorden van uw aanvraag. Wij vragen uw begrip daarvoor.' (*The Deadly Lobby*, p. 148-149 en *Jerusalem Post*, 24 november 1986: 'Iraq making deadly form of nerve agent')

De export-manager ontmoet op 10 oktober 1984 in Milaan een vertegenwoordiger van het Italiaanse chemiebedrijf Montedison. Ten onrechte gaat hij ervan uit dat de Nederlandse exportwetgeving niet van toepassing is in Italië. Deze Enrico Gagliardi bestelt op verzoek van Melchemie 60 ton POCl_3 bij het bedrijf Ausidet Spa.²

Terug in Arnhem telext Weijman het heugelijke nieuws direct naar SEPP. Aansluitend verzoekt hij Irak om geen ruchtbaarheid aan de levering te geven: 'Omdat we van

onze regering geen exportvergunning hebben, stellen we voor dat de betaling van dit product op dezelfde manier wordt afgesproken als inzake de bestelling van potassium hydrogenuur en potassium fluoride [beide grondstoffen voor zenuwgassen]. Dit is de enige manier om de POCL₃ zonder complicaties te vervoeren.' (*The Deadly Lobby*, p. 190)

De eerste twee ladingen van in totaal 20 ton POCL₃ vertrekt op het schip SS Aetos van Venetië op de twintigste en zeventwintigste december 1984 naar de Turkse haven Mersin. Daarvandaan gaat het per truck verder richting Irak.

Als op 26 februari 1985 Nederlandse opsporingsambtenaren het kantoor van Melchemie en de huizen van de drie leidende bestuursleden doorzoeken, worden de telexen met de belastende verklaringen gevonden. De Amerikaanse inlichtingendienst CIA heeft de Nederlandse autoriteiten getipt. De leverantie van de resterende 40 ton POCL₃ wordt direct afgeblazen. De Iraakse autoriteiten zijn woedend. Het Iraakse ministerie van Buitenlandse Zaken stuurt een brief op hoge poten naar de Nederlandse ambassade in Bagdad: 'Als uw regering niet stopt met acties tegen ons land, het blokkeren van onze economie en het schenden van onze goede reputatie, voorzien we ernstige gevolgen voor de relatie tussen onze landen.' (*The Deadly Lobby*, p. 191)

Bij het proces dat volgt, blijkt dat Melchemie bij deze leveringen aan Irak dezelfde soort rookgordijnen heeft opgetrokken als Frans van Anraat. De stof POCL₃ wordt op de vrachtbrieven niet aangeduid onder de juiste scheikundige naam fosforoxychloride; Melchemie kiest voor de naam 'pyridine', een automatische ringverbinding met de formule C₅H₅N (Het Nederlandse Wapenexportbeleid, p.446)

De directie zegt nergens van te weten: de order is gearrangeerd door de export-manager van Melchemie.

Volgens Melchemie is de 20 ton POCl_3 teruggehaald en heeft MSE Irak nooit bereikt. Hoewel de Italiaanse route en de verzonden telexen het tegendeel bewijzen, zou het bedrijf niet hebben geweten dat POCl_3 op de lijst van verboden goederen stond.

Overtuigend klinkt de ontkenning niet. De politierechter in Arnhem veroordeelt Melchemie in 1986 dan ook wegens leverantie van fosforoxychloride aan Irak, een overtreding van het uitvoerbesluit strategische goederen, tot 100.000 gulden boete en een voorwaardelijk bedrijfssluiting van één jaar.

Melchemie blijft bij haar onschuld. 'Melchemie heeft nooit gifgasgrondstoffen geleverd.' (Advertentie geplaatst door Melchemie in *Trouw*, 29 juli 2004)

Uit het FFCD-rapport blijkt verder dat Melchemie in 1984 volgens de Letters of Credit 5 ton HF, 150 ton IP en 120 ton KHF_2 aan Irak levert. Leveringen die door Melchemie worden bevestigd.³ De grondstoffen komen terecht op het gifgascomplex Muthanna State Establishment. Het blijft niet beperkt tot deze 'key-precursors' voor strijdgas: andere 'important materials' worden door Melchemie ook naar Irak verscheept. Zo staat op pagina 23 van het FFCD dat Melchemie in maart 1986 het ontsmettingsmiddel Chloramin T levert. Niet per definitie onschuldig, zegt een medewerker van het onderzoekscentrum TNO: 'Elementen zijn elementen, maar daarna kun je er álles van maken, als je maar je best doet.'

Bij de betreffende lading van in totaal 600 ton zit ook dichloormethaan CH_2Cl_2 , een oplosmiddel dat ook 'vlek-

kenwater' wordt genoemd. Het staat ook wel bekend als 'een simulant van zenuwgas Sarin'. Of wat te denken van 2000 ton caustic soda in 1989. Dat kan zowel worden gebruikt voor de raffinage van plantaardige olie, als worden verwerkt in filters voor gasmaskers, maar er kunnen ook desinfecterende middelen tegen strijdgassen van worden gemaakt.

Voor de levering van deze caustic soda (samen met zinkoxide) heeft Saddam Hoessein overigens de rekening nooit betaald. Melchemie had zich voor het transport verzekerd bij de Nederlandse Credietsverzekerings Maatschappij NCM, die, met hulp van het Ministerie van Financiën, de betaling van risicovolle exporten garandeert. De Staat betaalde ongeveer 2 miljoen dollar aan Melchemie uit toen Irak in gebreke bleef.

Uiterst opmerkelijk is de zending van 400 ton sodium cyanide NaCN, die volgens het FFCD-rapport, pagina 275, 'gereëxporteerd' is. 'In 1989 (400) ton of NaCN was re-exported from Iraq to Melchemie company (Holland).' Volgens Melchemie ligt de zaak anders. Melchemie heeft de sodium cyanide niet geleverd, maar juist gekocht. Sodium cyanide kan gebruikt worden voor de productie van rattengif en in de goudmijnbouw. Maar goudmijnen heeft Irak niet en 400 ton rattengif is genoeg om iedere rat in het hele Midden-Oosten om te leggen. Sodium cyanide heeft ook een andere toepassing, namelijk voor de productie van het zenuwgas tabun. Verder maak je er moeiteloos blauwzuur van, een kleurloos gas dat licht naar amandel ruikt. 's Werelds grootmachten tijdens de Koude Oorlog, zowel de Verenigde Staten als de Sovjet-Unie, hadden duizenden tonnen in voorraad om bij een invasie het slagveld vóór het eerste schot te ruimen. Nadeel is dat dit cyanidegas lichter

is dan lucht en dat je er dus grote hoeveelheden van nodig hebt. Irak heeft voorzover bekend nooit blauwzuurgas gebruikt.⁴

In ieder geval de oorlog tussen Irak en Iran loopt af. Muthanna heeft het gif niet meer nodig.

Melchemie-Holland bv bestaat nog steeds en voor de Irak-leveranties treedt de Amsterdamse advocaat Herman Doeleman op als woordvoerder. Hij spreekt de levering tegen. 'De containers NaCN zijn verkocht en geleverd aan MSI Mining Service International in Oakland, de Verenigde Staten. Waar het oorspronkelijk vandaan komt weten we niet.' Doeleman zegt dat Melchemie Holland schone handen heeft: 'Melchemie Holland heeft – op de twee containers fosforoxychloride na die uiteindelijk niet door Irak zijn aangewend, omdat deze door snel ingrijpen van Melchemie in nog verzegelde staat zijn teruggebracht naar de Italiaanse leverancier – nooit chemicaliën geleverd aan Irak die stonden op de lijst van strategische goederen.' Melchemie Holland heeft volgens hem altijd producten ten behoeve van vooral landbouwindustrie in Irak geleverd. (E-mail 29 juni 2006)

Ook producent en handelsmaatschappij in chemische producten KBS uit Terneuzen wordt in het FFCD-rapport genoemd. Dr. al Ani, directeur van de SEPP en hoofd planning van het gifgascomplex Muthanna State Establishment, bezoekt het bedrijf in Zeeland in 1983. Hij vraagt de toenmalige exportmanager, M.L. Sakhel, om 500 ton TDG aan Irak te leveren voor iets meer dan 1 miljoen dollar. KBS plaatst de order bij de Belgische vestiging van het Amerikaanse chemieconcern Phillips Petroleum USA. (*The Deadly Lobby*, p. 134) In juli 1983 vertrekt de eerste truck naar Irak. De TDG wordt vrijwel direct verwerkt. 'A few weeks after the de-

livery of thiodiglycol, Iraq began full-scale use of mustard-gas.' (BBC *Panorama*-uitzending 'The secrets of Samarra', 27 oktober 1986)

Volgens oud-directeur Jan Arie Bravenboer is dit de eerste en meteen de laatste maal dat KBS in de fout gaat. 'We kwamen erachter dat het voor diverse doeleinden gebruikt kan worden. Daarna zijn we gestopt.'

De Irakezen denken anders over de samenwerking. Zij zijn in hun nopjes met de Nederlandse manier van zaken-doen, want begin maart 1984 ontvangt KBS een order voor grondstoffen met 'dual-use'. KBS-directeur Bravenboer houdt ruggenspraak met een vriend bij het TNO-laboratorium. Na bestudering zegt die dat er genoeg ruwe materialen in zitten 'om iedere boom en struik in het Midden-Oosten voor de komende vijf jaar met pesticide te besproeien'. (*The Deadly Lobby*, p.147)

Bravenboer weigert de order. Maar de Irakezen laten zich niet uit het veld slaan. SEPP telext op 20 maart 1984 dat de grondstoffen een strikt civiel doel hebben, namelijk voor de productie van onder andere rubber, medicijnen, pesticiden, kunstmest, papier, suiker, olie en batterijen.

KBS exportmanager M.L. Sakhel besluit na een bezoek aan Irak dat de export verantwoord is. KBS verzendt daarop het materiaal, zij het in kleinere hoeveelheden, en voegt dimethylamine (voor tabun) en isopropanol (voor sarin) toe. (*The Deadly Lobby*, p. 148)

De order van 6,5 ton potassium fluoride (voor sarin) bestelt KBS bij het bedrijf Al Haddad Brothers Trading Company in het Amerikaanse Nashville, Tennessee. De gebroeders van Iraakse oorsprong hebben als motto 'linking the special needs of the East to the awesome talents of the West'. Wanneer de lading verpakt in vierenzeventig vaten

op het punt staat te worden weggevloden door een KLM-vrachtvliegtuig uit New York, verhindert de US Customs het vertrek.

Barend ter Haar, in de jaren tachtig beleidsmedewerker bij het ministerie van Buitenlandse Zaken op het gebied van wapenbeheersing en gespecialiseerd in chemische wapens, ontvangt in de jaren 1983 en 1984 regelmatig berichten van de Britse inlichtingendienst dat de Nederlandse bedrijven KBS en Melchemie grondstoffen voor het chemische wapenprogramma voor Irak leveren. Na 19 april 1984, als Nederland een vergunningsplicht heeft ingesteld voor export van TDG en andere stoffen, en voor 5 februari 1985, als de tiende wijziging van het uitvoerbesluit strategische goederen 1963 in werking treedt, verzoekt Ter Haar de directeuren van beide bedrijven in afwachting van een Koninklijk Besluit niet meer te leveren. Ter Haar: 'KBS' Bravenboer annuleerde daarop de leveringen. Hij hielp mee bij het onderzoek.' Maar directeur Melchers van Melchemie wenst aan het verzoek niet te voldoen. 'Deze was niet van plan mee te werken. Tenzij wij de gederfde inkomsten zouden betalen.' (Verhoor 8 november 2004)⁵

Voor de Nederlandse export van 'dual use' chemicaliën schaamt de Nederlandse overheid anno 2006 zich nog steeds. Bij het napluizen van de archieven van Buitenlandse Zaken werd de eis gesteld dat de namen van betrokken Nederlandse bedrijven en directeuren niet mogen worden gemeld.

Uit de briefwisseling uit die tijd blijkt dat die bedrijven doorgaan met leveringen aan Irak van stoffen die door specialisten en regeringen als 'zeer twijfelachtig' worden gekarakteriseerd.

Zo stuurt een van de betrokken bedrijven op 11 maart

1986 een brief aan toenmalige minister Hans van den Broek van Buitenlandse Zaken waarin staat dat bijna een jaar eerder, op 4 juli 1985, het ministerie van Economische Zaken in kennis is gesteld van een order uit Irak van 500 ton thionylchloride, 100 ton dichloromethane en 5 ton chloamine. De koper is SEPP. Het bedrijf schrijft: 'We hebben hierop geen reactie ontvangen en derhalve geconcludeerd dat voorgenoemde producten niet aan een vergunningplicht onderhevig zijn.' Ze vragen schriftelijk bevestiging dat er 'geen bezwaren' bestaan tegen levering.

Meteen de volgende dag ligt een memorandum op het bureau van de minister, waarin zijn ambtenaren er niet om liegen: 'Het bedrijf heeft een slechte reputatie en wordt verdacht van illegale leveranties aan Irak. Thans vraagt deze firma, alhoewel de uitvoer van deze stof niet onderworpen is aan een vergunning, of zij thionylchloride naar Irak kan exporteren. De reden is duidelijk: de Iraakse afnemer is rechtstreeks betrokken bij de productie van oorlogsgassen en de desbetreffende hoeveelheid (500 ton) is te groot voor normaal industrieel gebruik (...) Economische Zaken stelt voor het bedrijf, mede namens U, schriftelijk te laten weten dat de betrokken leverantie de regering "met grote zorg" vervult, zonder daar verder enig gevolg aan te verbinden. Dat dit het bedrijf zou weerhouden van een leverantie, lijkt, gezien de voorgeschiedenis, weinig waarschijnlijk.' (Archief DPV, periode 83-90, inventarisnummer 404)

Het bedrijf deelt mee dat naar aanleiding van die mededeling de order niet is uitgevoerd.

Een halfjaar later, op 8 oktober 1986, stuurt de Nederlandse ambassade in Washington een alarmerend bericht naar Den Haag. Onderwerp: 'Betrokkenheid Nederlandse firma's bij productie verboden chemische stoffen?'

Een Nederlandse militair attaché was die ochtend ontboden bij het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken waar hij hoort dat de VS over 'very specific evidence' beschikt dat afgevaardigden van het Iraakse State Organization for Chemical Industries de week tevoren of iets eerder een twaantal Nederlandse firma's hebben benaderd in verband met de productie van verscheidende honderden tonnen thionylchloride, afgekort SOCl_2 , een basisstof voor mosterdgas. Het geheim memorandum luidt: 'We have reason to believe that SEPP has recently contacted two Dutch firms for several hundred metric tons of thionylchloride both of these firms had extensive dealings with SEPP in the past.'

De ambassade schrijft Buitenlandse Zaken dat de VS thans niet, 'herhaal niet, over bewijs dat de Nederlandse firma's op de verzoeken van Irak zijn ingegaan' beschikt (DPV 1983-1990, inventarisnummer 406)

Een Nederlands bedrijf krijgt tot 1988 vragen om leveringen van Irak. Op 15 juni 1988 schreef de Directie Politieke VN-Zaken, van het ministerie van Buitenlandse Zaken een memorandum waarop de stempel 'geheim' staat: 'Gisteren vroeg een Nederlands bedrijf ons oordeel over mogelijke leverantie aan het Iraakse bedrijf ALCACA van de volgende stoffen.' Het gaat om 55 ton HF, voorloper van sarin, en 60 ton H_3PO_4 , voorloper van de stof POCl_3 , waarmee tabun kan worden gemaakt. 'In overleg met TNO heb ik aangeraaden af te zien van deze order (...) Naar aanleiding van mijn advies heeft het bedrijf mij verklaard de orders niet te zullen aannemen.'

Hoewel Melchemie en KBS ontkennen bewust en substantieel te hebben bijgedragen aan het Iraakse chemische wapenprogramma, toont het FFCD-rapport het tegenovergestelde.

Volgens het FFCD-rapport is totaal 2875 ton TDG, grondstof voor mosterdgas, geleverd aan Irak. 1400 ton is geleverd door Frans van Anraat via zijn spookbedrijven Companies en Oriac. KBS leverde 550 ton en wordt verdacht van levering van nog eens 850 ton. De levering aan Irak van totaal 4200 ton SOCL₂, gebruikt als chloridecomponent voor mosterdgas, komt op 950 ton na voor rekening van van KBS en Melchemie.

Voor UNSCOM-inspecteur Cees Wolterbeek staat de belangrijke rol van Nederland dan ook vast. 'Uit VN-onderzoek blijkt dat Irak zo'n vierduizend ton mosterdgas heeft gefabriceerd. Frans van Anraat in combinatie met Melchemie en KBS hebben zo'n 45 procent van de grondstoffen geleverd. Waarbij moet worden aangetekend dat Frans van Anraat de laatste en meest exclusieve leverancier was tegen het einde van de oorlog.'⁶

Meer Nederlandse bedrijven zijn betrokken geweest bij de levering van grondstoffen voor chemische wapens, hoewel niet altijd duidelijk is hoe groot hun rol is geweest. Monchy International in Rotterdam wordt door Britse inlichtingendiensten in 1983 en 1984 ook genoemd als leverancier aan Irak. In een geheim memorandum van 12 maart 1984 van DIO/MM aan DIO/OV DGPZ staat: 'Volgens een vertrouwelijke mededeling van de Britse ambassade zou Nederland in 1983 een paar honderd ton thiodiglycol aan Irak geleverd hebben. Heden, 12 maart, werd van Britse zijde medegedeeld dat een bedrijf te Rotterdam deze stof aan Irak zou hebben geleverd.' (DPV 83-1990, inventarisnummer 400) In de FFCD-lijst staat de fonetisch geschreven naam 'Die Munchi' als verdachte van de levering van 500 ton TDG.⁷

Op 27 augustus 1986 vertelt het State Department dat

ook een groothandel en tussenhandel uit Deventer honderden tonnen thionylchloride aan Irak heeft geleverd. (DPV 83-90, inventarisnummer 406)

Natuurlijk waren er ook bedrijven die in de jaren tachtig nee tegen Irak zeiden, zoals het Rotterdamse bedrijf Pennwalt Holland BV. In 1987 rolt via de telex een verzoek binnen voor offerte voor de levering van duizend ton TDG. Toenmalig directeur K.D. van der Linde: 'Het leek een ontzettend interessante opdracht. We hadden nog nooit TDG gemaakt, maar we waren gespecialiseerd in zwavelchemie. We keken even de formules na en wisten dat we het konden maken. We konden zoveel als vijftien gulden per kilo vangen. Dat zou een winst opleveren van tien tot twaalf gulden per kilo.' Maar als het bedrijf navraag doet naar de wereldwijde jaarproductie van TDG, blijkt die 12 ton te zijn, een fractie. Van der Linde krabt zich achter de oren. 'Ik keek een collega aan en we dachten het zelfde: er klopt iets niet. We beginnen er niet aan.'

De vraag om offerte kwam van een Spaanse handelsmaatschappij. Er stond niet bij voor welk land het was. In die tijd is er veel vraag naar TDG, maar vaak is niet duidelijk voor welk land het is bestemd. Vermoedens gaan uit naar Syrië, Libië en Iran, maar ook de regering van Angola zou gifgas willen om in te zetten tegen UNITA-rebellen. In 1988 waarschuwt de Britse inlichtingendienst dat een Britse handelaar in chemische stoffen is gevraagd om levering van 1500 ton TDG, 50 ton diethanolamine en 2000 ton PCL₃ met bestemming Midden-Oosten.

De handel in grondstoffen onttrok zich grotendeels aan de ogen van de Nederlandse regering.

Meindert Schorer, de Nederlandse ambassadeur in Irak tussen oktober 1980 en juli 1984: 'In die tijd is het één keer voorgekomen dat een Nederlandse zakenman van Melchemie uit Arnhem de tweede man van de ambassade heeft bezocht. Die man handelde in chemicaliën. Wij hebben toen een keer een toespeling gemaakt op het feit dat er natuurlijk chemicaliën bij die gifgasaanvallen werden gebruikt.' (Verhoor 6 oktober 2005) Hans van den Broek, minister van Buitenlandse Zaken, overweegt bij de eerste aanwijzingen dat gifgas gebruik wordt in de oorlog tussen Irak en Iran, voorjaar 1984, een eenzijdig exportverbod in te stellen op grondstoffen voor acht chemicaliën. BZ verklaart: 'Nederland heeft meer voorlopers van chemische wapens onder uitvoercontrole gebracht dan welk land ook, uitgezonderd Ierland.'

Tegenwind krijgt Van den Broek van het ministerie van Economische Zaken. 'De Nederlandse handel, zo werd in Den Haag opgemerkt, zou flinke schade oplopen als chemische bedrijven in andere landen van de Europese Gemeenschap die doorgaans via Nederlandse havens exporteren, geen uitvoerverbod zouden afkondigen. De landen die deze chemicaliën willen kopen zouden in dat geval toch wel ontvangen.' (ANP, 13 april 1984)

Bij uitbreiding van de lijst conflicteren de dominee en de koopman opnieuw. 'Economische Zaken is in het algemeen in beginsel akkoord met een uitbreiding van onze nationale lijst mits er een redelijke mate van met name Europese steun bestaat.' (Archief DPV 1983-1990, inventarisnummer memorandum 6 februari 1987)

Ondanks een vooruitstrevend beleid ontsnapt veel aan de aandacht. Frans van Anraat is ondanks zijn jarenlange zakendoen nooit door Nederlandse speurders gesnapt. In

1986, de hoogtijdagen van Frans van Anraat, lukte het een groep Nederlandse chemiestudenten om zonder problemen onderdelen voor mosterdgas te bestellen. Ze bestelden het bij het Belgische bedrijf Jansen Chemie en een chemisch bedrijf in Arnhem. Ze beweerden dat de grondstoffen bedoeld waren om gebruikt te worden in de plasticindustrie in Griekenland. Reactie van een van de fabrieken was: 'Als u nu 400 ton bestelt, praten we verder.' De conclusie van de studenten: 'Hoewel algemeen wordt erkend dat de Nederlandse regering een leidende positie inneemt bij de controle van chemicaliën nodig voor de productie van chemische wapens, verminderen gebrek aan kennis van chemicaliën binnen de verschillende ministeries en absentie van akkoord binnen de Europese Gemeenschap voor wat betreft exportregels, grotendeels de maatregelen die tot zover zijn genomen.' (Uitgesproken op de Universiteit van Gent 24-27 augustus 1986)

'De grondstoffen voor de beide varianten van het mosterdgas zijn te koop en de douane oefent hierop geen enkele controle uit,' zeggen de studenten in *NRC Handelsblad* van 9 juli 1986.

Ze doen de dringende aanbeveling dat exportbeperkingen voor onderdelen van strijdgas strenger worden gecontroleerd.

'Het gebruik van bijvoorbeeld nitrogeen mosterdgas, de makkelijkste en goedkoopste om te produceren, door verschillende terroristische organisaties in Europa is op dit moment zeer goed mogelijk.'